

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gavdendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. V. Omnia igitur benè & optimè euenire statuendum est: nec nos miseros mortales, eos esse, qui quidquam possimus in hâc rerum serie reprehendere; corrigere verò, multò minùs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

S. V.

Omnia igitur benè euenire statuendum est; nec nos miseros mortales eos esse, qui quidquam possimus in hac rerum serie reprehendere, corrigere multò minùs.

31. **V**erùm inquires, vt id sit, Deum esse qui totam hanc rerum eventuumque seriem composuerit, & verò etiam benè re-
ctèque disposuerit; ea tamen adhuc menti obuersatur dubitatio, an non meliùs aliqua rectiusque potuisset dispensare? nam, vt mihi saltem videtur, inquires, satiùs foret auram toto anno constantiorem esse, prout eâ fruitur Brasilia; meliusque cum Belgio ageretur, si tantis imbribus, aërique tam humido non esset expositum; Solis ardores non rarò nimij sunt; hyemes præter morem frigidiores, maximo cum pauperum incommodo: Venti tempestatesque vehementiores quàm par est; morborum frequentia sæpè nimia; denique bellis assiduis concutitur orbis vniversus: & tamen pacem quietemque hominum generi, propagationi, conseruationique magis conuenire, quis non videt, qui quidquam videt?

At licet omnia iam bene fiant, videntur tamen aliqua melius fieri potuisse.

32. Ain verò tu? ita censes? at ego hinc insanum, aut potiùs arrogan-
tem mortalium stuporem sese demum prodere video, si quidquam video. Suspicio sanè in blasphemias illas voces tandem aliquando erupturum te, quas Alfonso cognomento Sapientem improuidò, vt parùm dicam, ore euomuisse, in suâ historiâ prodit Sanctius. Hic sanè, cum sibi Sapientis nomen per Astronomiæ scientiam vulgò comparasset, eò abreptus est arrogantia, vt multa sese in cœlorum orbibus rectiùs componendis obseruasse, eaque correcturum fuisse, si in primo mundi exordio diuinis consiliis dispositionibusque admotus fuisset, per summam impudentiam iactitaret. Quæ hæc demum est, stultitiane dicam, an proiecta potiùs audacia? tu Deum doceas mortalis? tu Deum? Certè cum præfractus staret in sententiâ, breui insaniam suam dedidicit. Horrenda namque tempestas, nocte iam mediâ, ciuitatem totam corripuit & concussit, fragore tantò tonitruum, vt tota à fundamentis euelli videretur; intermicabant interim fulgetra

Blasphemia hæc in Alfonso sapiente egregie castigata.

Sanchez
parte 3.
Hist.
Hisp. c. 5.

fulgetra fulminaque tam densa toto aëre, ut nullus esset qui Sacerdotem auderet accersere, qui pauido, & penè præ timore exanimi Regi absolutionem peccatorum, uti quidem videbatur ultimam, impertiret, Neque sanè abs re erat tantus, nec iam panicus Alfonsi pavor: totum enim in quo decumbebat conclaue, perpetuis micabat ignibus, vestesque Reginæ, fulmine correptæ, iam deflagrabant. Mors in momenta singula cum fulgetris toto conclavi circumferebatur, Regiosque ob oculos oberrabat. Sedata est tempestas, & omnis ex Alfonsi animo abiit tumor. Fessus est magnâ submissione arrogantiam suam dictorum pœnitens Rex, fastumque multis pœnitentiæ editis signis, apud suos blasphemiam nimirum conscios, castigavit. Ut tamen & apud posteros exemplum, & Deo sua staret auctoritas inconcussa, iusto sanè consilio permisit vindex Numen, ut rebellem posthac expertus filium, ab eò denique per summum nefas atque iniuriam, regno tandem expulsus sit. I nunc, & cœlestibus orbium sphaeris dirigendis consilium Deo da, miser homuncio, qui nec iis quidem quos genuisti liberis rectè instituendis, consilij satis habes aut imperij.

Verum id quidem esse arbitror, neminem nostrum esse qui eò audaciæ proruperit, ut verbis tam blasphemis Diuinum Numen audeat irritare, & quasi vocare in ius: tamen nescio quid scrupuli menti hominum plerumque infideat, eamque arrodant: aliqua nimirum esse, quæ licet fortasse benè, adhuc tamen rectiùs agerentur. Quid enim? certè si rectissimè agi diiudicares omnia, an quidquam esset quò perturbaretur omnibus acquiescens mens? Cur bella displicent, nisi quia pacem rebus magis convenire censet? cur pluviam non arident, nisi quia sudum cælum præfers? cur morte imminente turbaris, nisi quia vitam meliorem iudicas? Quod si itaque illud tecum statueris, non rectè tantum, sed & rectissimè gubernari omnia, eumque qui modò contingit eventum optimum esse, sanè non video turbare te quid possit.

Quid melius sit, non potest à nobis diiudicari

Ita est inquires: sed aliter se res habere, multaque meliùs fieri potuisse, videre mihi saltem videor, aut certè suspicor. Verum ô insanam temeritatem hominum! ô deplorandam cæcitatem! Quo pacto tenebras has detergam? Tu diuina vides, imò perspicias consilia? tu iudicium de rebus tam sublimibus fers, inops

inops ipse consilij in domesticis rebus rectè disponendis? & qui domi tuæ cæcutis, tam es perspicax in alienâ? At quis mihi persuadeat, non optimo modo fecisse id quod facit, sapientissimam Mentem, cui tam facillè fuit optimâ ratione rectissimâque disponere vniuersa, quàm non tam bonâ aut etiam peruersâ?

35. Age tu, qui tibi de tuâ sapientiâ tantopere abblandiris; dic sodes & eloquere. Quid modò orbi aut Belgio huic magis conuenit, serena aura, an pluuia? quis ventus aptior, an qui meridiem an qui septentrionem spirat? Qui meridiem, inquires: quam ob rem? quia septentrionalis frigidior est, rheuma progenerat, meoque quo nunc premor officit catharro. Deus bone! magnam enim uerò rem, vt Deo succenseas! Interea non id attendis, in rem tuam tam attentus cum sis, septentrionalem auram noualibus tuis campisque esse necessariam, vt glebâ conclusâ semina terræ mandata foueantur, radices vt agant fatæ segetes, limaces verò vermesque, teneras fruges depasturi vt enecentur? Pluuiam in-clamat adusta caloribus terra, nimioque æstu fatiscens rimas agit; satianda est imbris camporum sitis; & hæc omnia terræ neganda credis tu, vt implutus sicco pede domum è conuiuio redeas? & sic quidem passim agimus, infinitisque in euentibus, iudicium sanè stultum incauti ferimus, vni tantum, Diuino inquam, quia non acquiescimus.

Nimis enim particulare nostrum bonum attendimus.

36. Et verò, si hæc omnia pro humanis iudiciis & arbitrio sint agenda, hominesque statuere debeant quid quouis tempore & loco magis conueniat, an non videmus contestim turbanda omnia, & litibus rixisque humanam societatem quantocyus dissoluendam? vnus damnabit, quod alter melius esse sibi videbatur rectè iudicasse. Nauta ventos inclamabit; Solem pellio siccandis pellibus, aut lino dealbando nescio quis; colonus pluuiam contestabitur esse necessariam, singulique id eodem volent tempore. Quis cedit? vter vtri? quis litem dirimet? Bellum præferet, optabitque inter arma natus miles, ciues pacem præoptabunt; sterilitatem frumentique inopiam laudabit monopola quispiam frumento cariùs vendendo inhians, gement inter ea pauperes præ inopiâ. Tu ipse vitam tibi exoptas, pro eâ stas, pro eâ pugnas: interim qui tuæ hæreditati dignitatiue inhiant, vel quibus nimius es, mortem tibi sibi que conuenientiore esse iudicant. Quis tot litibus, iudiciisque tam in contraria abeuntibus, finem ponet & modum?

Et eo præoccupati malè de rebus iudicamus.

Miseros nos cæcoſque mortales ! quâ fronte quæſo iudicium 37.
ferre volumus, quid quouis in euentu ſit melius ſingulis, qui om-
nia quid ſint ignoramus ? Quis rectè ſtatuet, quid vniuerſo ſit
melius, niſi cui tota rerum vniuerſitas, omneſque quæ vniuerſi-
tatem faciunt, rerum circumſtantiæ, probè ſint cognitæ & per-
ſpectæ ? rurfus quis etiam, quid ſingulis, adeoque ſibi magis con-
ueniat rectè iudicabit, niſi id planè ſciat, quem ordinem ſingula,
in eâ rerum vniuerſitate, habeant à Deo conſtitutum?

*Multò ve-
rò minus
poſſumus,
ea quæ ſunt
corrigere,
niſi ſimus
ipſemet
Deus.*

Illud tamen agamus modò. Quòd ſi Deus tot tamque diutur- 38.
nis murmurationibus, peruerſiſque de directione ſuâ iudiciis ſu-
ſtinendis tandem fatigatus, totam cæli ſublunaris machinam
tibi in manus conſignaret, illudque diceret; En homo nubes,
ventoſque, en aërem, en instrumenta omnia: tu poſthac au-
ram dirige, ventos excita, pluuias immitte, ſerena cælum, prout
lubuerit; pro tuo nutu age omnia, neque cuiquam poſthac que-
rimoniis caput obtundito. Quid hîc ageres ſupercilioſe cenſor?
quò te verteres ? An non tibi euerteretur cerebrum antequam
vel pluuiæ guttulas aliquas rectè & ex arte è nubibus tibi con-
creditis poſſes educere ? Certe mille improperiis impetendum
te, mille diris deuouendum credidèrim quantocyus; perqui-
rendum quin imò ad ſupplicium à turbatâ plebe, tanquam Rei-
publicæ perturbatorem auguror; adeoque publico abſtinendum
foret huic nouo pluuiæ patri. Iſthic nimium hercle nimium pro-
luiffes fata, iſthic nimis parcâ manu aquam effudiſſes; modò
nimis frigidam fuiſſe florum cultores quererentur, modò ca-
lidiorẽ quàm par erat; modo nimiam lotrices inſclamarent;
modò ruſtici agricolæque non ſatis abundantem. Denique om-
nia forent querimoniis pleniffima; execrarentur ſanè te om-
nes; arrogantem te, ſtupidum, ineptumque tantis rebus qui ſe
immifceat, ingeminarent; ignorantem rerum, cuique quid
quæuis ferat tellus, telluriſque neceſſitas, minimè ſit perſpe-
ctum. Et rectè dicerentur omnia. Quo pacto enim ſcies tu,
quantam pluuiam agris immittere ſit conueniens, niſi id etiam
ſcias, qui Soles deinceps orienturi ſint, qui pluuiæ frigus ſuo ca-
lore moderentur? Aut fortaffe Solem etiam tuo imperio, ad tem-
perandas pluuias, ſubiici poſtulares ? Ne quæſo id faxis: timeo
enim ne cum nouo Phaëthonte, nouum rurfus toto orbe exci-
tandum ſit incendium. Nunc verò nonne id vides, te ne Solis
quidem

quidem Dominum quidquam adhuc posse peragere, nisi ad regendum Solem, ipsum quoque sub tuis auspiciis militet firmamentum? Video inquis; quapropter & firmamentum mihi consignari etiam vellem, recte ut peragerem vniuersa. Ain vero? Deus ut video deberes tandem esse tu, recte cuncta pro tuo nutu ut fluerent. Hoc est autem, quod volebam: fateris denique, ne à teipso quidem satisfactum iri tibi, nisi Deus sis, aut saltem scientiâ potentiâque Deo par.

Satis itaque tibi sit, Deū euentus istos ita ordinasse, ut iis acquiescas.

39. Benè est: habeo quod exquirebam. Cùm itaque scias modò, agnoscasque Deum esse, res qui hòc quò contingunt, disposuit modò, idque non temerè, sed perpensis vndique circumstantiarum omnium momentis; quid temetipsum excrucias stultâ indagine, rectène an perperam id eueniat, quod non nisi benè ab optimo sapientissimoque Numine potuit ordinari? Quod si bonum est id quod euenit, cur ego me, quòd id eueniat, amens turbo? Abs re est sanè, quòd me bella angant, bellorumque successus aduersi, patriæque calamitates affligant, exedant, somnumque dormituro interpellent, si sic mecum statuo, iam inde ab ipsâ æternitate voluisse Deum, bellum hoc tempore ut his regionibus incumberet.

40. At ciuitates euertuntur, prosternuntur incolæ, respublica in interitum ruit. Sit sanè: an mihi patriæ conseruandæ incumbit cura? & demum, cur non id, quod Deò sic bella permittente accidit, quietus video, tragædiarum quas ipse Deus agit futurus spectator, & verò etiam, si ita Deo visum fuerit, ex parte actor? Quid, quòd bella ipsa hominumque inter se distractæ voluntates, ipsissima instrumenta sunt, quibus ciuitates destruere, regiones affligere, nimiumque fortasse luxuriantis populi fastum deprimere & eneruare, Diuinæ Mentis est consilium?

Etiâsi videres rempublicam interire.

41. An ideo malè cum naturâ actum est, quod vrbes numero infinitæ, olim orbis stupor, nunc nuda sint meraque nomina? an cum Troiæ incensis fauillis in ventos omnia abiire? Cecidit Troia, Asiæ oculus, facta est pueris declamandi materia; & nihilominus terra stat. Neque malè cum rebus humanis agitur, Assyriorum, Medorum, Græcorumque regna quòd euanuerint, imperia quasi circumferente Deo. Egerunt Assyrij, egerunt Medi egerunt Græci suam fabulam; hocque inter nos & illos interest, quòd eorum res acta sit, nostra verò adhuc agitur: & nostra quo-

Certe perit Troia, & natura necdum perit.

que dum perfecta fuerit, de theatro discedendum erit nobis: neque propterea rebus humanis futurum est malè. Viuent sine nobis posteri, & nos quoque posterorum memoriâ facilè carebimus. Et quid tum, si ne posteri quidem futuri sunt? quid tum, si cras natura intercidat, pereatque vniuersa? Quid id meâ interest? cur non factum probem, si id sciam, crastinum esse terminum vltimum à Deo naturæ præfixum? Hoc verò sic inquires, non intelligo. Certè si sic non intelligas, fac ut hoc vel illò, vel quocumque demum modò tibi persuadeas. Hoc sanè intelligo, Deum singula sic statuere, qui tamen intelligit omnia; deinde id etiam intelligo, ignorare me omnia, qui tamen improbo singula: quod sanè rationi prorsus est contrarium.

*Verum ad
mentat no-
stra iudi-
cia ante
propria.*

At verò, vni dicam vnde illa reprehendendi libido & temeritas? Id profectò ex emolumentis, iacturæque propriæ consideratione ortum ducit: nemini bella Iaponum Chinesumque somnum interturbant; isthic pugnatur benè, rectè isthic ciuitates regnaque integra euertuntur, iustus est isthic Deus; hic verò agit perperam. Benè longinquis in regionibus sterilitate pereunt omnia, aut peste absumuntur aut fame; quin hanc ipsam in Prouinciâ imò & vrbe, benè castigatur vnus quidem libido, alterius nimia arrogantia & luxus, alterius intolerandus furor, plebis insolentia, superiorum iniustitia, institorum fraudes. Omnia benè facit iustus Deus; id tantum in totâ rerum vniuersitate malè facit, quò tibi malè est. Miserum eheu Numen! Omni ex parte perfectus fuisset Deus, vsquequaque sapiens, vsquequaque iustus, vnicum tantum errorem, quem in te commisit; post tam immensa studia euitare si potuisset tantus Deus.

*Indignum
vero quod
homo velit
propter se,
mutari or-
dinem vni-
uersi à Deo
tam sapiente
dispositum.*

Ridiculum id quidem est, pudoremque fatuitati nostræ quod incutiat. Hoc verò minimè ridiculum. Equumne est, vniuersam rerum seriem mutari inuito Deo; sed tamen volente te? Eternam illam librorum Diuinorum Sapientiam, & constitutionem ex illis decretam, irritam velles reddi? tantum ut gustu tuo iudicioque pareatur, hanc aduersitatem ut euadas, filij vitam ut conserues, mortem tuam ut effugias, patria ut floreat, victoriam hanc ut consequatur, totam vniuersi futuram seriem iudicas interturbandam tu? atramen si attendis, ab hac huius pueri vitâ aut morte, à tuo interitu, ab hac clade aut victoriâ, infinitæ dependent dispositiones rerum futurarum, longissimò secutorum temporum

temporum tractu inter se concatenata; quas non nisi ex morte tuâ tali tempore obeundâ, & ex istâ quâ cruciaris patriæ clade, maximo artificio contexit & inter se connexit sapiens Deus. Enim verò omnia effatorum Diuinorum fila, interturbanda sunt, imò præsciendenda omnino, vt tibi benè sit. Vniuersitas inquam rerum perturbanda, vt vniuersitatis particulæ omnino exiguæ non sit male.

44. Crede mihi rem penitiùs si introspicis, ingentem tanto Deo iniuriam facis, & neutiquam sapientissimum esse Numen credis, cuius sapientissimè facta non approbas: non approbas autem cum sugillas; opponis te verò, dum non cedis. Illud identidem oculis præfixum habe, quod præclare monet Epictetus. *Ne postules ea que fiunt arbitrato tuo fieri: sed si sapias, ita fieri queque velis, vt fiunt:* quibus verbis commentarium subnectens Simplicius, ait rectissimè, *Hoc enim disciplinam motum omnem continet, se coniungere vniuerso, & vnum cum eo esse velle: non autem ab vniuerso sese auellentem, & in angustias ac potius ad nihilum redactum. Vniuerso repugnare; & velle vt vniuersum, partem tam vilem sequatur.* Sed satis sit. Illud tamen cum Augustino Epicteti sensum & ferè verba confirmante, numquam dixero satis,

Epict.
Ench. c.
11.
Simpli.
in comm.
c. 78. E-
pict.

Aug. l. 8.
de ciu. c. 8

Dac me summe Pater, vasti moderator Olympi,
Quâcumque placuit, nulla parendi mora est.
Adsum impiger. Fac nolle, comitabor gemenis,
Malusque patiar, facere quod licuit bono.

DISSER